

trodsende, overmodige Character, der hindrede den fra at blive, hvad den kunde være blevet» (s. 60 f, 63 f). Efter sit naturel tiltrækkes Clausen af det rolige og harmoniske. I den henseende ligner han sine mere oprindelige ældre samtidige Oehlenschläger og Thorvaldsen, hvem han siden i en mindetale kaldte »Danmarks største Mand, vor Tidsalders største Kunstner».

Brevene er som det kunde ventes mønsterværdigt udgivne. Kommentaren er, saavidt den rækker, fortræffelig, men henvender sig til en temmelig snæver kreds. Hverken latinske, græske eller italienske citater er oversat, og ogsaa m. h. t. realia forudsætter den lærd udgiver en ikke almindelig klassisk og universalhistorisk dannelse hos læseren. Hvor mange kan paa staaende fod forklare, hvad Clausen mener med at ønske »Clothos Teen» i sin haand (s. 53), eller sige, hvem Angelus Politianus og Marsilius Ficinus var (s. 59)?

Poul Bagge.

Adskillige af de mænd, som i de sidste aartier før reformationen beklædte de nordiske bispesæder, var ubetydelige, pengegridske og herskesyge personer, som ved deres færd bidrog til at styrke uviljen mod katolicismen. Der er dog ogsaa enkelte fromme og dygtige mænd blandt senkatolicismens prælater som f. eks. Ove Bille i Aarhus og hans forgænger som Christian II.s kansler Erik Valkendorf, der i 1510 blev ærkebiskop i Trondheim. Den norske historiker Lars Hamre har i bogen *Erik Valkendorf. Trekk af hans liv og virke* (Oslo 1943, 114 + 9 s.) givet en skildring af denne danskfødte adelsmand, som blev den norske kirkes primas og kom til at udføre et stort arbejde for sit nye, norske fædreland. Som kansler ledsagede han den unge prins paa rejsen til Norge. Denne lærte at sætte pris paa ham, og da den norske ærkebispestol i 1510 blev ledig ved ærkebiskop Gautes død, lykkedes det prinsen at faa kong Hans til — imod haandfæstningen — at støtte hans kandidatur i Rom.

Valkendorf viste sig hurtigt som en dygtig administrator og en nidkær kirkens mand, der med stor energi tog sig af stiftets forhold og paa mange omraader udfoldede et rigt initiativ. Han vandt sit kapitels venskab, men forholdet til kongen kølnedes efterhaanden. Hamre mener, at den vigtigste grund hertil maa søges i hans sammenstød med de kgl. lensmænd Jørgen Hansen i Bergen og Hans Mule paa Akershus, som vilde gøre indgreb i kirkens gamle rettigheder. Hamre giver en udmærket redegørelse for de forskellige stridsspørgsmaal, men er maaske lidt for til-

bøjelig til at skyde det mere personlige moment, modsætningsforholdet til mor Sigbrit, i baggrunden. Som bekendt var det ærkebiskoppen, der i 1515 hentede Dronning Elisabeth hjem til Danmark. Han blev da nødt til at meddele kongen de krav, som dronningens familie stillede om Dyvekes fjernelse. Og dette glemte Sigbrit ham aldrig. Hun forfulgte ham paa enhver maade og paastod endda, at han var skyld i Dyvekes død. Jørgen Hansen og først og fremmest Hans Mule var Sigbrits kreaturer, og det synes meget sandsynligt, at det især var hende, der har staaet bagved deres forfølgelser, selvom deres politik overfor ærkebiskoppen ligger paa linie med Christian II.s fremfærd overfor den danske gejstlighed. Sigbrits stilling til den norske ærkebiskop har iøvrigt ogsaa betydning for spørgsmaalet om, hvad der var formaalet med Valkendorfs bortrejse fra Norge i 1521. Selv paastod han, at han vilde rejse til Danmark for at søge bistand hos rigsraadet. Hamre gaar let hen over spørgsmaalet, men der vilde dog have været grund til at undersøge, om Valkendorf muligvis agtede sig til Rom for at indbringe sin sag for kirkens højeste myndighed. Samtiden betragtede Sigbrit med en sand rædsel — det kommer stærkt frem i de mange opsigelsesbreve fra 1523 — og det var vel heller ikke helt uden grund. Valkendorf følte sig uden tvivl forfulgt af hende, og det kan derfor tænkes, at han af hensyn til sin personlige sikkerhed ikke har vovet at rejse til Danmark. I hvert fald landede han i Holland, hvor han traf kongen, som prøvede paa at faa ham arresteret. Det lykkedes dog ærkebiskoppen at slippe bort og naa til Rom, hvor han døde kort efter.

Lars Hamres bog, der oprindeligt er skrevet som hovedopgave til embedseksamen, er udelukkende bygget paa trykt kildestof, som dog ikke er udnyttet fuldt ud, ligesom kendskabet til den historiske litteratur nu og da kan svigte. Forfatteren er ikke den indgaaende undersøgelses mester, og han har ikke løst de vanskelige problemer i Valkendorfs historie. Noget væsentligt nyt bringer bogen saaledes ikke, men den unge forsker har dog vist, at han kan behandle et omfattende historisk stof og mestrer fremstillingens vanskelige kunst.

Johan Hvidtfeldt.

Den norske Redaktør Øyvin Davidsen har i et voluminøst Værk paa over 400 Sider behandlet den ældste norske Presse indtil Struensee-Tiden. Bogens fulde Titel er: *Pressen fra Griffenfeldt til Struensee i dens Forhold til Norges Næringsliv* (Oslo 1943,